

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 „
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
annap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszadásán
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 5 fillér.

NAGYVÁRAD, június 22.

A hirlapirodalom — sleppje.

Kinában van egy szekta, együgyű tudatlan emberekből, a kik reggeltől estig járják az utcákat és tereket s a hol egy szelet papírost találnak, melyen csak egy bötü is van írva, felszedik, hogy be ne piszkolja a sár, vagy az emberek lába ne tiporja azt, mit megszentelt a penna, a tudásnak eme oltó kése.

Igy Kinában, az elmaradottság földjén. Nálunk irástudó emberek felturkálják az utca sarát, összeseprik szemetjét s rá rakják a papírra, seprűvé téve a penát és szemét dombbá a napi irodalmat. Zsarolásra alapított lapok támadnak s ha egy magánlevél bármily módon valakinek kezébe jut, annak mindig akad vevője és felhasználója. Jaj a böcsületes embernek nálunk, jaj annak, kinek feje kinőtt a többiek közül. És az a szekta, mely ennyire lealjasította a papírost, a szabad sajtó munkásainak nevezi magát, bár csak annyira tartozik ezekhez, mint a katona bandához az utána futó utca-gyerekek, vagy a jogász tüntetésekhez a kísérő csöcselék, mely azok jelszava s zászlaja után megy, de csak azért, hogy a tolongásban egy pár tárczát elcsiphessen, vagy békés polgároknak kárt tegyenek ingó és ingallanában.

Gondoskodni kell róla, hogy ez a hirlap-irodalmi uszály ne kavargja fel tovább is az utca szennyét, hanem levágassék a napi sajtóról.

Utóbbi napokban utálatos ember-hajszák folytak olyanok ellen, kik életünknek hosszú idő óta becsült szereplői s ha nem volnának, keresve kellene keresni helyettük hasonlókat, annyira szükségesek helyeiken, melyeket betöltenek.

Ma már ott állunk, hogy minden tisztelt, becsült társadalmi alakunkra, a hazaárulástól az orgyilkosságig mindenféle képtelen vádakot rá kennek, és mindig csak a tisztelt alakokra.

Mi ez, ha nem a legsárosabb anarchia előkészítése?

Undorító dolog.

És ezzel össze van kötve a másik utálatos eljárás is. Az igazi bűnök elhallgatása, letagadása. Ugyanaz a sajtó, mely évekig csömörített cikkekkel és nyögdecélt egy franciaországi zsidó tiszt elítélése miatt s az eget meghajtani nem tudva, a poklot mozgatta meg érdekében, ugyanaz ma naponkint felfal egy-egy jó magyar embert s üti azokat, a kik zsákmányát fogai közül kiragadni akarják. Ugyanaz a sajtó, mely felordít egy-egy pápai áldás miatt, mit Magyarországba küld a katolikus egyház törvényes feje, mélyen hallgatott midőn Hirsch báró csengő értékben öntötte az áldást a magyar választásoknak tatárjárássá tételére. Ugyanaz a sajtó, mely csökönyösen hallgatott, midőn Rohonczy a három milliós választást nyíltan szemébe vágta a kormánynak, most megfojtaná egy kanál vízben még azt is, a ki egy jó szót mer szólni a *paazarló* Egán mellett, ki egy egész nemzetiséget ment meg pár száz-

ezer forint költséggel és egész tudásával és buzgalomával.

Az írói reputáció érdekében kell ezeket felhoznunk olvasóink előtt, hogy ne általánosítsák az egész hirlapirodalomra azon véleményt, mit a zugsajtó mult heti munkája provokált.

Jogász tüntetéseknel senki sem tulajdonítja az előforduló óra lopást, ablak beverést, bolt kifosztást az ifjuságnak. A hozzájuk csapódott csöcselék műve ez.

A sajtónak is van ilyen sleppje.

Bosszantó, hogy van, de kell róla tenni, hogy a hirlap papírosból ne csinalhassanak — köpő ládát.

P—y.

Ellenzéki képviselőjelölt Margittán.

Már említettük, hogy a margittai választókerületben megindult a mozgalom, hogy *Örley* Kálmánt megbuktassák s a kerület mandátumát ellenzéki képviselőnek juttassák. Az ellenzék jelöltje már meg is van. Dr. *Falussy* Árpád fővárosi ügyvéd lépett fel Margittán Kossuth-párti programmal. Dr. Falussy levélben jelentette be Kossuth Ferencnek a függetlenségi és 48-as Kossuth-pártba való lépését.

A genfi konvenczió revíziója.

A hágai békekonferencia annak idején azt az óhaját fejezte ki, hogy a genfi konvenczió a háboruban megsebesült katonákkal való mikénti elbánás tekintetében revízió alá vétesék. A svájci szövetség tanács ezen óhajnak megfelelőleg már kérdést is intézett a hatalmakhoz az e célból megtartandó konferencia

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Asszonyboszu.

Írta: Deér.

I

Balázs Andor, az ismert, népszerű író egyedül ült egyszerű, de izléses dolgozószobájában. Legújabb művén, valami tragédián dolgozott, — mitől nagy sikert várt. A mint írt, sápadt, halvány arca kipirult, — szemében lázas fény csillogott. Látszott rajta, hogy a lelkét, a szívét önti darabjába. Nem gondolt most semmi másra, — nem törődött semmivel, — nem vett tudomást semmiről.

Csak akkor figyelt föl, mikor valami szokatlan, mégis ismerősnek tetsző női hang jutott oda hozzá.

Balázs abban hagyta munkáját s bosszankodva fordult előszobája ajtaja felé. Csakhamar bejött inasa, s jelentette, hogy egy nő van itt, ki mindenáron beszélni akar urával, bárhoggy erősítette is, hogy ura most senkit sem fogad.

— Bocsásd be, — szólt kedvetlenül Balázs. Mintegy harmincznyolcz éves nő lépett szobájába. A nő kopott eleganciával volt öltözve, — s arczán még látni lehetett szépségnek nyomait, ámbar a festék, — vagy talán a

szenvedés itt-ott már egy-egy mélyebb barázdát szántott arczára.

Amint Balázs Andor ezt az asszonyt megpillantotta, — halvány arca még sápadtabb lett, — s egész testét valami gyenge remegés fogta el. De ez csak egy pillanatig tartott. Aztán felkelt, s nyugodt, kimért, udvariassággal szólt az asszonyhoz.

— Asszonyom, miben lehetek szolgálatára? — s egy székkal kínálta meg az asszonyt.

— Andor, hát nem ismersz reám? szólt siránkozó, — szinte könyörgő hangon a nő. — Hát annyira megviselt volna a sok szenvedés, a sok nélkülözés, — hogy már te sem ismersz rám?

A férfi egyideig szótlanul nézte ezt az asszonyt. És a míg nézte, érezte, hogy mint szakad föl valami régen ütött, régen sajtó seb ott a szíve táján. Ezernyi emlék szabadult föl lelkében, s e sok közül aztán kivált egy, — a többinél is fájdalommasabb, gyötrőbb. Ez az egy aztán újra erőssé, — szinte hideggé tette a férfit. Hideg, — szinte fagyasztó hangon szólt az asszonyhoz.

— Asszonyom, — nem tudom, minek köszönhetem látogatását? Azt meg még kevésbbé értem, — hogy kegyed oly bizalmas, — olyan régen elfelejtett hangon szól hozzám, a mihez igazán semmi joga sincs. De hagyjuk ezt! Férfi vagyok, s mint ilyen, tudom, mivel tartozom egy nőnek. Adja elő óhaját, — én meg fogom hallgatni, s lehet tán, hogy teljesíthetem is.

Az asszony közelebb húzta székét a férfihez. Összekulcsolta kezeit s úgy beszélt hozzá ideges, szakgatott hangon.

— Andor, — ne ezen a hideg hangon! Hát nincs többé egy jó, egy szerető szavad számomra? Andor, — édes férjem, — légy könyörületes, — bocsásd meg nekem...

— Asszonyom, — szólt hideg komolysággal a férfi, — nekem sem időm, sem kedvem itt színpadli jeleneteket rögtönözni. S ha kegyed itt siránkozni, érzékenykedni akar, akkor nagyon gonosz helyet választott magának. — Kérem, adja elő kívánságát röviden, s végezzünk!

Valami lázas fény csillant föl az asszony szemében s arczára valami szokatlan pirosság üt ki. De azért még mindig alázatos, könyörgő hangon szólt.

— Oh Andor, — hát nincs benned semmi könyörületes. Hát egy jó szót nem kapok tőled. Pedig ha tudnád, — mennyit szenvedtem, mióta elszakadtam tőled; hányszor megsirattam azt az egy botlást, mit gyerekefjél, — könynyelmű, meggondolatlansággal követtem el.

A férfi felállt. Látszott rajta, hogy lassan erőt vesz rajta az izgatottság. Néhány pillanatra járkált fel-alá s aztán oda állt egészen közel az asszonyhoz. Most már remegett a hangja a belső izgatottságtól, — mikor beszélt.

— Asszonyom, — kérve-kérem, ne bolygassa a multat. Régen volt az már, — kár újra emlékezni rá, — ugyis hiába. — Aztán mit akarhat vele? Azt akarja tán itt elsimni,

de azon feltétellel, hogy javadalmazásuk felét minden évben a párt céljaira adják. Célunkat francia támogatással így óhajtottam elérni és nem kitarított pártot csinálni. A bank feladata lett volna, a német tőkének kizárólagos uralmát megförtöni s a francia tőkét hazánkba irányítani.

A delegációban 1899. decemberben elmondott beszédem nagy port vert fel. Rimler táviratokban zaklatott, hogy rögtön utazzam Párisba, mert a külügyminiszter értekezni akar velem. Végre elmentem. Delcasse fogadott, de mondani valója nem igen volt. A bankalapítás célját helyeselte, kijelentvén, hogy egy bank figyelmébe ajánlja tervemet, mert a pénzügyiárhoz nem ért. Igéretet nem tett. Másnap egy bankigazgató felkeresett. Előadtam, hogy a német piac válsága és tőkeelvonása miatt nincs pénz Magyarországon. Minden pang, a jelzálogra sem lehet kölcsönt kapni s ugyanakkor Franciaországban olcsó a pénz. Az igazgató ad referandum vette s inkább kedvezőtlennek vette az időt, Budapestre küldte a válaszát. (A levelet szószerint közli.)

A levél fedi az Ugron által elmondottakat is.

Az emlékiratról mit sem tud. Harmadik nap elbúcsuzott Delcassétól, megköszönvén a tervet s a banknak ajánlotta.

— Ut-mnak nem sikerültét nem látta senki, így barátaim előtt is elhallgattam. Rimler tovább folyton ostromolt, — irván, hogy más előkelő politikus megcsinálja a bankot. Azt feleltem, csak akkor megyek Párisba, ha az illető politikus meghív. A sok zaklatásra gondolkozni kezdtem, hogy nem hanyagolok-e el valamely komoly ügyet. Irtam egy új francia ismerősömnök, ki azt válaszolta, hogy az egész ügy a Rimler képzelődésében van csak meg. Megjegyezte, hogy Rimler nevében föllép mindenütt és irántam figyelemből fogadják, de most rosszban töri a fejét.

Röpiratot tervez, mely gonosz és melyben engem folyton megnevez. Irtam Rimlernek, tiltakozván a röpirat ellen. Rimler válaszolt s a levélből kiderült, hogy nem küldöttem. Jöszántából cselekedett, s memoirokat nyomtatott atudtomon kívül. Nem intenczióm szerint járt el s tőle pénzt akart kicsalni. A röpiratot más, a ki megfizette, kiadta botrány céljából. Hogy magyar politikus kereshet-e francziánál barátságot és összeköttetést, erre nekem *Kossuth* Lajos 1885-ben igennel válaszolt, sőt ajánlásokkal is ellátott. (Kossuth ez irányu levelét közli.) Befelezésül elismerem, hogy két hibát követtem el. Nem ismerve Rimlert, vele szóba álltam és hogy tervem nem sikerült.

A cseléd-ügy rendezése.

— A főkapitány terve szerint. —

Általános a panasz a cselédekre. Különösen a gazdasszonyok bajlódnak sokat a rossz cselédekkel.

A mai rendszer tarthatatlanságát látta be Gerő Armin főkapitány, aki jól tudja, hogy kevés kivétellel milyen erkölcsi fekélyt képezik a városnak a romlott erkölcsű cselédek. A vidékről bekerült fiatal leányok pár hét múlva már állandó alakjai a különféle obskurus táncz helyeknek, éjjeli barlangoknak.

Ha bármilyen csekély ok miatt ott hagyják a helyet, a nagyszámu kvártélyos asszonyok rábeszélésére beállanak »kisasszonyok«-nak.

Alább közöljük a főkapitány beadványát a városi tanácshoz, a szabályrendelettel együtt. Az abban lefektetett irányt és elvet teljesen helyesljük. Hogy befog válni, ha helyesen keresztül viszik s a kellő ellenőrzés meg lesz, arra van példa.

Budapesten két némileg hasonló intézmény létezik már s áldásos működését a közönség elismerése kíséri.

Az egyik cselédmenhelyet *Bundala* Mihály pápai kamarás kezdeményezte s egyik kiváló főrangú hölgy védnöksége alatt teljesíti hivatását, a mely a cselédeket az elzüléstől

menti meg. A másikat *San Marco* grófnő állította fel óriási összeggel »Jó pásztor« czim alatt s az elbukott cselédleányok megmentésén fáradozik.

A főkapitány terve szerinti intézkedés nem ily nagyszabású, de céljában egyezik, mert a közérkölc javítását, a cselédek elzülését és a cseléd mizeriák megszüntetését akarja keresztül vinni.

A főkapitány ez újabb reformja is bizonyára a közönség elismerésével fog találkozni.

Gerő Armin főkapitány tegnap a következő előterjesztést és szabályrendelet-tervezetet nyújtotta be Nagyvárad város tanácsához:

Tekintetes Tanács!

A cselédmizeriák oly általánosan érezhetőek s a rendőrségnek és a cselédtartó gazdáknak oly sok bajt és gondot okoznak, hogy akár társadalmi, akár rendészeti problémának tekintjük a cselédügyet, mindkét szempontból égető szükséggé vált annak szigorú rendszabályok alapján való rendezése.

Ami cseléd törvényünk az 1876. XXIII. t.-cz. eléggé terjedelmes ugyan, de a gyakorlati életben nem vált be; de különben is a törvény csak általánosságban mozoghat és a különféle helyi viszonyokhoz képest a gyakorlati élet ezerféle esélyeire nézve intézkedést nem is tartalmazhat.

A cselédügyi mizeriák orvoslásának szükségét maga a belügyi kormányhatóság is rég felismerte és már a 90-es években szó volt róla, hogy a cseléd törvény revizió alá vétetik, de ez bizonyára a felmerült sokféle nehézségnél fogva még mindig nem valósult meg s ennek megvalósítására még soká várhatunk.

Akkorra azonban a cseléd erkölcsök annyira megromlanak, a munkakedv és a tisztességes kenyérkereset utáni törekvés annyira eltompulhat, hogy akkor aztán minden reform létesítése még nagyobb nehézségekbe fog ütközni vagy talán már egészen hiábavaló is lesz.

A cselédügyi bajok felől általában az a nézet uralkodik, hogy azok a cseléd szerző intézetekben gyökereznek, úgy, hogy egyes városok hatóságai, különösen külföldön a cselédügyi reformálásának egyedül célhoz vezető módját abban vélik megtalálni, hogy ha a magán cselédintézetek eltöröltetnének s ha a közvetítés hatóságilag eszközöltetnék.

Ezt a felfogást azonban nem oszthatom, mert eltekintve attól, hogy a közvetítésnek a rendőrség által való kezelése óriási nehézsé-

szent s fájdalomtól, — s így beszélt hozzá hangos, dörgő hangon.

— Es ha te ezt megteszed, nyomorult, akkor tulajdon kezemmel ütök le, mint egy kutyát, — ott, ahol találak. Megértettél?

Aztán ellökte magától.

Az asszony megtántorodott, — de összeszedte magát. — Kifelé indult, — de az ajtóból még egyszer visszafordult s úgy sziszzeget, fojtó, gyilkoló hangon.

— Es én azért mégis megboszullak, — és rettenetes lesz e boszu! . . .

Aztán elment . . .

Balázs sokáig nézett utána. — Aztán megfordult, elővette tárczáját s kivett belőle egy arczképet. Ifju, szépséges nő volt. Orizte a férfi mindig. Valamikor mindene volt, — s ezt nem felelte a férfi soha. Azért a néhány boldog óráért, a mit vele élt át, meg tudta őrizni emlékét, — képmását, annyira, hogy soha más nő képe nem foglalta el helyét. Most ez az emlékezés is elszállt . . . Nem maradt más hátra, mint megvetés, undor, utálat . . .

Gyertyát nyújtott, odatartotta föléje a képet, s nézte, mint hamvasztja el a láng azt a szépséges arczot . . . S mikor már semmi más nem maradt vissza, — csak egy kevés hamu, korom, — akkor azt is elfujta.

Es ezzel elszállt szívéből az utolsó, édes emlékezés is, ami ahhoz az asszonyhoz fűzte. De egy szuró tövis ott maradt lelkében. Gyermekeire gondolt, kiről régen hallotta már, hogy

halott, — s most, mint a boszuló nemezist állították eléje . . .

S még hozzá tudnia kellett, hogy ahhoz a leányhoz ennek a nyomorult asszonynak van joga, — mert anyja neki. — Szegény gyermek, . . . szegény gyermek . . . — susogták ajkai, — s egy könnyesepp gördült alá halavány arczára . . .

II.

Ünnepet ültek. Balázs Andort ünnepelték. Új darabja olyan sikert aratott, — a milyenre rég nem emlékeztek. Mindenki sietett neki gratulálni.

Iró társai, művész barátai nagy ünnepséget rendeztek tiszteletére. Sokan voltak, mindenki tömjénezett a szerencsés, irigyelt írónak. De Balázs nem sokat törődött velük. Őt teljesen elfoglalta szomszédnője, — egy szépséges arczú ifju nő, — a színház fiatal tragikája. O játszotta Balázs darabjában a fő női szerepet — s részben neki is része volt a nagy sikerben.

Balázs nem is győzte eléggé köszönni a fiatal művésznő ambiciózus játékát s azt a törekvést, hogy darabjának minél nagyobb sikert biztosítson.

A művésznő mosolyogva köszönte meg s viszonzotta a férfi bókjait.

Es ezek a bűvös mosolyok úgy el tudták kábitani azt a komoly férfit. Minél tovább néz e azt a szépséges nőt, — annál inkább feltámadt lelkében valami határozatlan vágy,

hogy ő még talán boldog tudna lenni? Es ez a kezdetben szinte sejtelemszerű vágyakozás mind határozottabb alakot öltött lelkében.

Balázs Andor nemsokára arra a felfedezésre jutott, hogy szerelmes a fiatal színésznőbe.

Es ez a szerelem nem a könnyen hívő, — hamar lángra gyuló ifju fellobbanása volt, hanem a meglelt, érett férfiúnak akadályt nem ismerő, olthatatlan, erős szenvedélye.

Balázs nem is küzdött e szenvedély ellen. Udvarolt a leánynak, ki szívesen fogadta azt. Nap-nap után együtt voltak — s mikor egyszer arról beszélt a leánynak, hogy megosztaná-e vele sorsát egy egész életre, — lenne-e az ő hűséges, szerető felesége, — a leány sirva borult mellére, s úgy ígért egy egész mennyországot.

Balázs Andor újra boldog volt. Most még csak egy akadály volt előtte. Nejétől kellett elválnia. Eddig nem tette. Nem akart a világ szájára kerülő, — aztán meg mindig élt valamely lelkében a multból, — mi nem engedte, hogy azt egészen kitörölje emlékeiből. Arra is gondolt, hogy más nő ugysem foglalhatja el annak az elsőnek a helyét.

De most már nem törődött semmivel. Csak egy célja, csak egy vágya volt, hogy minél előbb magának mondhatta azt a szépséges szép leányt.

Beadta a váló keresetet neje ellen. Addig is, míg az eldőlt, — egy gyönyörű villát vett a szerelmesének a városon kívül. Oda vitte, s

A Kakas Márton felemelt árral hirdet olyan kortes-nótákat, melyekben a jelölt-ről kistüttetik, hogy zsidó volt. Ezzel szemben bizonyos körökben, úgy látszik, crimen laesae maiestatis, ha valaki nem pártolja az új honfiakat föltétlenül, vakon, még akkor is, ha a magyar népnek romlását okozzák.

Ilyen vádakkal megpróbáltak már Egán ellen törni kis újságírók; nem sikerült. Küldtek a nyakára egy királyi ügyészt, aki a *kutatásokban* bizonyára igen jártas. Ennek sikerült az antiszemitizmus-mumust pár napra előrántani, de aztán ő is fiaskót vallott, daczára minden királyi ügyészi kiválóságának. Most csak az hiányzik, hogy egy detektivet küldjenek Egán mellé.

A zsidóüldözés rémmesével akarják csődbe kergetni a rutén-akciót.

Csak hogy ez bajosan fog menni. Egán mellett dolgozni kell s nem jut idő kutatásokra. Neki nincsenek Pauker-bácsi-féle zsöllyéi. Mint a hogy Páris ur megjegyzi: Egánban meg van minden kiváló tulajdonság, csak egy hiányzik: a *türelem*.

Csakugyan, ilyen alakokhoz kell is nagy türelem.

S ha jól emlékszünk, Petőfi Sándor megírta már egyszer, kiknek erénye a türelem.

*

A Kisfaludy-színháznak állandó csődje van, a mely azonban soha sem akar sem le, — sem kibonyolódni.

Nincs is rajta mit esodálni, a mint fényesen igazolja a legújabb hír: elöadják egy szerzőnek a darabját, úgy, hogy ő maga a függöny előtt leszólja a színészeket a közönséghez intézett beszédben. Erre a színészek bosszúból nyaka közé eresztik a függönyt, a szerző megijed s a zenekaron keresztül a közönség közé ugrik.

Ha ilyen saltomortalék után is megél a Kisfaludy-színház, akkor csakugyan ez az a lény, a melynek nincs oka félnie a csődtől.

Falán a Kisfaludy név varázsa tartja benne az életet?

*

Sokat lehet bizni a név s egyáltalán a külső varázsában! ez lehet Gábel Jakab mottója is, a ki — hir szerint — Beregmegyében fel akar lépni képviselőjelöltnek Barta Ödönnel szemben.

Külső megjelenése mindenestre imponál: rögtön rá fognak ismerni a hitsorsosok, hogy ő az, a ki eltávozott s most visszatért szabadítónak. A nevével kissé meglesznek akadáva; a Gabel-t, a villátott felette kevés hitsorsos ismeri. De rögtön el lesznek tőle ragadotva, ha felolvassa a Nagyváradban nemrég megjelent pompás Odisszeját, melyben schwarz auf weiss kimutatja, hogy a magyar-lengyel barátságot a galicziai és beregmegyei hitsorsosok ápolták és erősítették. E feletti örömeikben remélhetőleg még többen fognak átözoenleni a határon, csak hogy a barátságot megszilárdítsák.

Vajjon nem fog-e ezáltal Egán akciója csődöt mondani? S vajjon az ármányos Gábel nem éppen azért megy a felvidékre, hogy Páris helyét betöltve, Egánékat csődbe kergetse?

Nem biz az.

Csak az kell, hogy Gábel Jakab a választói közt egyszer lakomát akarjon rendezni s a derék *Füredi* Jóska legyen a fő-

kortese. Ha ők előterjesztik, mi mindenre van szükségük nekik egy szerényebb kortes-bancketthez, Beregmegyében Gábelnek egy szavazata sem marad.

Egy ilyen lakoma kiállítása — és csődöt mond egész Beregvármegye.

Aliquis.

TÁJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Julius 2. A Bihar-megyei tanitógyűlés gyűlése.

* **Ezüst-mise.** A nagyváradai egyházmegyének egyik ismert alakja, dr. *Dunay* Alajos, szentszéki ülnök, békésszentandrás plebános szép ünnepet ül a mai nap; most tartja ugyanis pappaszenteltetésének negyedszázados évfordulóját. Hívei ez alkalomból szeretetük és hálójuk jeleivel halmozzák el lelkipásztorukat, kinék e szép nap emléketül egy szép kivített ezüstkelyhet ajándékoznak.

* **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter *Vargha* Pál élesdi állami anyakönyvvezető helyett ideiglenes minőségű díjtalan m. kir. pénzügyi számgyakornokká nevezte ki a nagyváradai m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez.

* **Báró Gerliczy Félixné az »Erzsébet«-árvaházban.** Mint örömmel értesülünk, a nagy betegségéből fölgyógyult öz. *Báró Gerliczy Félixné* most már annyira megerősödött, hogy a szobát is elhagyja. Tegnap látogatást tett az »Erzsébet«-leányárvaházban, melynek a bárónő alapítója, s legnagyobb jóltevője. Az eléje siető árvalánykák a legnagyobb örömmel látták a felgyógyult bárónőt, aki közel egy óra hosszáig tartózkodott körükben.

* **Pályázat a képzőművészeti akadémiába.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter pályázatot hirdet magyarországi ifjaknak a bécsi cs. és kir. képzőművészeti akadémián való kiképzésé czéljából alapított s egymásután következő három évre évi 840 koronával javadalmazott egy festészeti és egy szobrászati helyre. Folyamodványok a vallás- és közoktatási miniszteriumhoz intézendők 1901. évi szept. hó 15-ig.

* **A nagyszalontai Kossuth-ünnepély.** Nagy ünnepséget ül a jövő vasárnap, június 30-án Nagyszalonta hazafias érzelmi közönsége, amelyen részt vesznek a megyéből is sokan. — *Kossuth Lajos* szobrának leleplezése nagyszalontán is sokan rándulnak át az ünnepélyre Nagyszalontára, mivel a délelőtti rendes voovat későn érkezik, déli 12 órakor, a nagyváradai függetlenségi és 48-as párt külön vonat rendezését vette czélba, amely vasárnap korán reggel indulna Nagyváradról, hogy az ünnepélyen résztvevők idejében megérkezessenek. Az ünnepélyen pártkülönség nélkül vesznek részt a polgárok. Óhajtható, hogy Nagyváradról minél tömegesebben jelentkezzenek, hogy ezáltal a külön vonat megrendelése lehetővé váljék. A 48-as függetlenségi párt ez irányu felhívása a következő:

A nagyváradai függetlenségi és 48-as párt és pártkör választmányának határozatából folyólag, a Nagyszalontán f. évi június hó 30-án délelőtti fél 11 órakor megtartandó Kossuth-szobor leleplezési ünnepélyre való kimenet czéljából Nagyváradról Nagyszalontára külön vonat megrendelése határozottat el.

Amidőn erről Nagyvárad város és Bihar-megye közönségét ez uton, pártállásra való tekintet nélkül értesitem, egyben felkérem mindazokat, kik a külön vonatot, mely e hó 30-án

d. e. 6 óra körül a főállomásról indul ki, igénybe venni óhajtják, hogy ebbeli szándékukat e hó 27-ig bezárólag *Beczky Lajos*, *Déry János*, *Weisz Károly*, *Stern Hermann*, *Voncz Zsigmond* uraknál, avagy tisztelettel alulírott nál az 1 korona viteldij lefizetése, avagy beküldése mellett jelentsék be, hogy a rendezőség magát kellőleg tájékozassa a résztvevők száma felől, mert a külön vonat csak az esetben fog megrendeltetni, ha legalább is 200 résztvevő jelentkezik.

Nagyváradon, 1901. június 21.

Szokoly Tamás,

a nagyváradai függetlenségi és 48-as párt elnöke.

* **Segélyt kérnek templomépítésre.** A szatmári gör. kath. hitközség új templom építésére adományokért kereste meg a törvényhatóságokat. A lelkes felhívást Nagyvárad városának és Bihar-megyének is megküldötték. Szatmár város polgármestere is meleg hangon ajánlja a hazafias érzelmi hitközség kérelmét.

* **Elmaradt kirándulás.** A tornakör által mára hirdett kirándulást ismét elhalasztották bizonytalan időre. Tegnap ugyanis ez ügyben telefon értesítés jött Révről, hogy ott napok óta folyton nagy esőzések vannak, a mi a tervezett kirándulást egyidőre elmosta. Mint halljuk, a kirándulást csakis július hónapban tartják meg, mikor is már állandóbb az idő s nem kell attól tartani, hogy zuhogó zápor eső fogadja a kirándulókat. A kirándulás idejét a lapok utján fogja közzétenni a tornakör vezetősége.

* **Vonatkisiklás.** Budapest közelében a kereszturi dűlőnél tegnap reggel kisiklott a debreczeni vonatnak egy kocsija. Sebesülés vagy más nagyobb baj nem történt, de fennakadt a vonatok közlekedése. E miatt a nagyváradai déli gyorsvonat is egy órát késett.

* **Halálozás.** Résztvétel vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak mély fájdalommal tudatják a legjobb férj, atya, fiu, testvér és rokonnak *Urbán Györgynek* folyó hó 22-én reggel 5 órakor élte 30-ik, boldog házassága 6-ik évében rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 23-án d. u. 4 órakor fog az irgalmas-rend fő-utcai kórházában a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s a várad-olaszi-i sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztelességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1901. június hó 22-én. Az örök világosság fényeskedjék neki! *Urbán Magdus*, *Urbán György* gyermekei, *Kiss Béla* apósa. Öz. *Urbán Györgyné* szül. *Kis Kornelia* neje. *Urbán István* és neje szül. *Borbély Julia* szülei. *Urbán Mária* testvére.

* **A diszletraktár ablakai.** A színház mellett levő *Középegyház* tulajdonosa tudvalevőleg felajánlotta a ház mögött levő nagy kertet, ha a város a színház mellett levő terület-részt átadja a részére. Az egyezés nem sikerült s így a város felépítette a diszletraktárt. A tulajdonos szerint a város az építkezésnél elfoglalt a Középegyház telkéből, azonkívül a diszletraktárnak a Középegyház-telekre néző részén aklakokat csináltatott a város. Ez ellen most egy újabb beadványban tiltakozik a tulajdonos s egyuttal kérdezi, hogy hajlandó-e a város az ablakokat eltávolítani, vagy a területet a városnak még meglévő utca-részszel elcserélni, bizonyos ráfizetés mellett. Ha az egyezés nem sikerül, pert indít a város ellen.

* **Csendőrség Bihar-Füreden.** A kies Bihar-Füred klimatikus gyógyhelyen is megélénkült az élet, már vannak vendégek, akik a forráság elől menekültek a bihari hegyóriások közzé. A csendőrparancsnokság jelentése szerint június 18-án a bihar-füredi csendőr különítmény megkezdte működését.

* **A dohány nagytőzsde bérlete.** A nagyváradai dohány nagyárudát a pénzügyminisztérium próbaképen házilag kezelte, azonban úgy látszik, hogy ez nem vált be, mert újból bérletbe adja ki a nagy tőzsdét az állam. A megtartott árlejtésnél volt elég pályázó, ezek között a nagyváradai *kiskereskedők társulata* is pályázott a jövedelmező üzletre, sőt a múlt héten deputáció is járt fenn *Tisza* Kálmán vezetése alatt a bérletért a pénzügyminiszternél. Kaptak is biztatást, de az eredmény mégis az lett, hogy a sokkal olcsóbb helybeli pályázók s így a kiskereskedők társulata is mellőzve lett s a pénzügyminiszter az állampénztárra sokkal kedvezőlenebb ajánlatot fogadta el s a nagytőzsdét idegeneknek: a *Singer és Lindenbaum* cégnek adta ki. A vállalkozók egyike budapesti, a másik debreczeni. A pénzügyminiszter ezen döntése Nagyvárad kereskedői s különösen a kiskereskedők között nagy megütközést, sőt megbotránkozást keltett, mert biztak a nagynevű képviselőnkben s a pénzügyminiszter ígéretében, de legfőképpen abban, hogy az ajánlatok elbírálásánál ha más nem is, de az állampénztár érdeke lesz az irányadó. Az elkéséredés oly nagy a kiskereskedők körében és számuk 300—400, — hogy nyíltan rebesgetik, miszerint az őszi választásoknál *Tisza* Kálmán ellen fognak szavazni. De hisz addig majd megbékülnek! — A sérelmes miniszteri határozat mindenesetre magyarázatra szorul.

* **Édes volt a méz.** Az elmúlt év október havának egy csillagtalan éjszakáján Anka Tógyer több társával bemászott Bihar-Püspökiben Pataki Károly gazdaemberhez s elemeltek egy kast méhestől, mézestől. A csendőrség kipuhatolta a mézre éhezett ifjakat, akiket le is tartóztatott, de a főzinkost: Anka Tógyert nem tudta kézrekeríteni, mert akkorra már más határba vette be magát. A kir. törvényszék most országosan körözi a 18 éves suhancot.

* **A hétről.**
Apró bajok. — Ugyebár ti ikrek vagytok fiúk?
— Igen, de ez nem nagyon kellemes.
— Ugyan miért?
— Azért, mert ha a papa nem tudja, melyikünk csinált valami rosszat, mind a kettőnköt elver.

* **Az új kalap.** — Ez a kalap nagyon megrövidíti az arcodat.
— Csodálatos, a férjemé pedig megnyúlt tőle.

* **Az ismerős.** Hát nem tetszik rám ismerni?!
— Mennél tovább nézem, annál ismeretlenebbnek látom.
— Pedig én vagyok az az ember, aki tegnap egy örömhirt telefonoztam önnek.

* **A bolgár nemzeti muzeumban.** — Cicerone (az idegenekhez): Ime uraim, a jelenkor legnagyobb ritkasága: egy bankjegy, a melyet a bolgár állampénztárban találtak.

* **Krivány öröme.** — *Krivány* (olvasva a börtönben a hírt, hogy a vármegyei pénztárakat beszűntetik): Istenem! Be jó, hogy nem ötven évvel ezután születtem.

(*Kakas Márton.*)

* **Összemarta a veszett eb.** Szentpéterszeg községben Simon István kutyáján kiütközött a düh s három szerencsétlen asszonyt összemarta a megdühödt állat. A legsúlyosabban sérült *Hisz* Bálintné, akit karján több helyen és felsőlábszárán mart meg a veszett kutya. Gázó Lajosné és Engszuer Juliánát pedig a kezén harapta össze. A hatóság a sebesülteket felszállította a Högyes intézetbe. A kutyát felboncolták s konstatálták rajta a veszettséget.

* **A mostoha.** Megrendítő eset történt a napokban Talmács községben, a hol két kicsi gyermek gyilkosságot követett el. Sztanyó József pár év előtt özvegységre jutott és két kis gyermeke részére anyát, gondozót keresett. Feleségül is vette Stefánka Katalint. Az új asszony azonban nem vált be annak, a minnek Sztanyó szerette volna. Nagyon is mostoha anya lett belőle. A gyermekeket nem szerette s ezt minduntalan érezte is velük. A két gyermeknek csupa szenvedés volt az élete s még csak panaszkodni sem mertek az apjuknak, mert olyankor még jobban kikaptak. Így telt el három esztendő s a kis Sztanyó Mari és a kis Sztanyó József háta mindig kék volt a sok veréstől. E napokban is a kis Sztanyó Mari a libákat hajította ki a legelőre és mert megéhezett a 12 éves kis leány, estefelé valamivel korábban eresztette haza a libákat a szokott időnél, a miért azután a mostoha anyja hajánál fogva vonszolta az udvaron keresztül és ütlegelte. Végig nézte ezt a kínzást a 13 éves Sztanyó Jóska is, a kiből borzasztó elhatározás érlelődött meg. Eltökéltte ugyanis, hogy megöli a mostoháját. Este az édes apjuk kiment a lovakat legeltetni, mostohájuk pedig az eresz alatt fektült. Mikor már mindenki aludt, a kis Józsi fia felkelt, előkereste apjának a beretváját s keresztül vágta az alvó asszony nyakát. Ezután felkötötte kis testvérét, összepakolták a ruháscsákjukat s elindultak a sötét éjszakában. De nem mertek messze haladni, meghúzódtak tehát a szőlők között, hogy majd hajnalban folytatódjék utjok, de elaludtak s ott találták meg őket az emberek. A kis gyilkos egész bátran mondta el a gyilkosság részleteit a csendőrségnek, mely egyelőre a községházán tartja fogva a két gyermeket, míg a királyi ügyész és vizsgálóbíró megérkeznek.

* **Mérgezés.** Egy szerencsétlen fiatal asszony szomorú esetéről kaptunk hírt Ujvidékről, a hova a csendőrség *Sztakity* Mileva özvegy tanítónét bekísérte. Sztakity Milos pár évvel ezelőtt nősült. Azóta nagyon korhely életet élt, a mitől azután megrendült az egészsége. Ennek folytán a tanításra képtelen lévén, a 28 éves fiatal embert nyugdíjazták. Sztakity ekkor feleségével elköltözött Lokra az apósához. Ott ismerkedett meg Sztakityné Ivánics Dusan fiatal tanítóval, a kivel bensőbb viszonyt kötött. Sztakityné felesége akart lenni Ivánicsnak. Akadt a faluban egy *Csupics Dragin* nevű öreg asszony, a ki megígérte Sztakitynének, hogy elteszi az urát láb alól. A két asszony hamar megegyezett. *Csupics Dragina* valami kotyvalékot készített s abból reggelenként öntött a férje pálinkájába, amiól a mitsem sejtő Sztakity lassan sorvadni kezdett s egy hónapmulva el is temette, a nélkül, hogy valaki sejtette volna a szörnyű bünt. Az akadályt ilyenformán elhárították, de ekkor Ivánics kezdett hidegülni. Erre is volt *Csupics Draginának* gyógyszere. Bájitalt készített a mit megittattak a fiatal emberrel. De ez is mérge volt, a mitől a tanító meghalt. Ivánics özvegy édes anyja nem hagyta annyiban a dolgot s fiának a holttestét fölboncoltatta, a mikor is a mérgezés esetét megállapították. Ekkor merült föl az a gyanú is, hogy Sztakityné az első férjét is megmérgezte. Tegnapelőtt boncolták föl Sztakity holttestét is s a mérgezési tüneteket itt is megállapították. Sztakityné és *Csupics Draginát* a csendőrség elfogta és a vizsgálóbíró rendelkezése alá békisérték a törvényszékhez.

EGYESÜLETEK.

Igazgatósági ülés. A nagyváradai ipartestületi betegsegélyző pénztár igazgatósága f. hó 23-án d. e. 11 órakor rendes havi ülést tart, melynek tárgyai a következők:

1. Az elnökség jelentése. 2. Pénztári jelentés. 3. A felügyelő-bizottság pénztári vizsgálata eredményéről felvett jegyzőkönyv. 4. Elnökségi előterjesztés szaklapra leendő előfizetés tárgyában. 5. Kórházi ügyek. 6. Segélyezési ügyek. 7. Esetleges indítványok.

Kortés nóta.

Ne menj el ne hagyj itt
Meglátod, hogy jobb lesz itt.

Tanuja voltam a következő esetnek.

Egy kis diák savanyu képpel szedegette magába a germán civilizáció alapját, a német szavakat. Nem igen akart megragadni a fejében, hogy mit tesz villa.

A néneje mnemoteknikai mód szerint így segít a baján:

— Könnyen megjegyezned mit tesz, gondoldj a zsidópolgári igazgatójára, Gábel Jakabra.

A kis fiúnak fel ragyog az arcza s midőn a másnapi kikérdezésnél felszólítja tanárja a szavakból:

— No mit tesz, villa?

A gyerek nyugodt arcczal feleli:

— Der Jakob.

Hát ebből bizonyos, hogy a gyerek nem kapott jelest, de a fent említett igazgató anynyira népszerű, hogy még a mnemoteknikában is használják.

Szereplése sok — sok — sok.

Érdeklődése át öleli a sertésvásártól kezdve a színházig összes közügyeinket s elmondott beszédeiből, ha nyomtatásban egy lapon jelentek volna meg, ernyőt lehetne vonni Magyar-és Erdélyország felé.

Nem csoda tehát, ha az ki ily buzgó fia volt városunknak, most többre vágyik és apának érzi magát.

Honatya lesz Gábel Jakob.

Olvastam egy álomról, melyben valaki egy létrát látott, mely az égig ért. De rá lépni nem jó egy ilyen létrára, ha nincsen a mi tartása, mert feldől a létra, le esik mászója.

Jobb lesz itt maradni, így legalább megmarad az égbe nyúló létra — álomban.

Köby.

Igazságszolgáltatás.

Takács Zoltán bandája.

— Főtárgyalás. —

A pénzhamisítók monstre-tárgyalása a vége felé közeledik. Most már csak a tanuknak vagy a fele van hátra. *Lenk* elnök azt hiszi, hogy a jövő kedden teljesen befejezheti a bizonyító eljárást, e hó 26-án megkezdik a perbeszédet és pénteken kihirdetésre kerül az ítélet. A tanuk sorában tegnap *Stöchn* Nándor festékkereskedő volt az első. Elmondta, hogy dr. Takács, a kit a multban nem ismert, *Torelli* név alatt többször vásárolt kék és zöld festéket. A későbbi rendeléseknél személyesen járt el Takács, százassal akart fizetni, de nem tudtak visszaadni; a kereskedő a szolgát akarta elküldeni a százassal, hogy váltsa fel a szomszéd üzletek valamelyikében, — de ezt Takács nem engedte meg.

Garagos Géza tanu nem jelenván meg, elnök elrendelte elővezettetését. *Landau* József könyvkereskedő 1900. szeptemberében 2000 koronát akart elhelyezni a kereskedelmi bankban; a pénz között volt három darab százás, melyek közül egy hamis volt; s a bank hivatalnok nem is vette észre, csak miután az apró pénzek nem fedezték a bemondott összeget s a már eltelt pénzt újra átolvasztá, tűnt föl gyanusnak a százás. Kéri kárát a vádlottak ellen megállapítani.

Elnök felolvassa az erre a százásra vonatkozó szakértői véleményt, mely szerint az már több kézen megfordulhatott.

Kovacsik Ede elmondja, hogy Gruber neki panaszkodott, hogy Takácsot fényképészetre tanítja és ez a helyett, hogy honorálná, korcsmáról-korcsmára viszi. Dr. Pap Zoltán védő: elbeszélte önnek Gruber azt is, hogy pénzt hamisítanak?

Marha ártáblázat 1901. június hó 18-ról.
 Egy pár első rendű jármás ökör 670—740, egy pár másodrendű jármás ökör 560—660, egy pár harmadrendű jármás ökör 300—540, 1 drb fejős tehén 110—260, 1 drb vágó ökör 250 kgr. 180—250, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 130—180, 2 drb. veres borju 18—42, 1 drb. fél éves borju 32—50, 1 drb egy éves borju 46—78, két éves borju 72—200, 1 drb hizott sertés 76—128, 3 pár fél éves 28—32, 1 pár egy éves sertés 36—60, 1 pár két éves sertés 64—144, 1 drb igás ló 160—260, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—36, 1 pár bojubőr 10—22, 1 pár lóbor 10—20.

Forgalmi kimutatás 1901. évi június hó 18-ról. Tiszta buza körülbelül 600 hltr, kétszeres buza 130 hltr, rozs 220 hltr, árpa 70 hkl, zab 150 hltr, tengeri 500 hltr, burgonya 160 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 120 drb, félhizott 144, sovány 185, süldő 380, malacz 400, hizott marha 12, jármás ökör 300, fejős tehén 250, borju 270, bivaly 9, juh és kecske 130, ló 191.

NYILTTÉR.

Ma **vasárnap**, a »Nemzeti-Szálloda« kerthelyiségben

tűzoltó zenekar

fog hangversenyezni, melyre a t. közönséget tisztelettel meghívja

Kovács László,
vendéglős.

A legjobb minőségű

SÖR

kapható

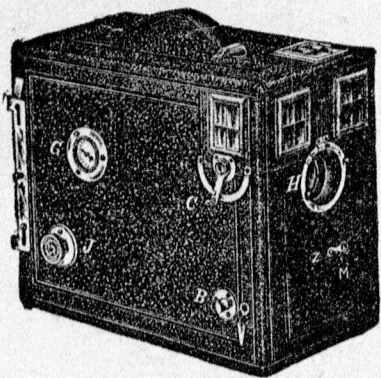
STEINER M. ALBERTNÉL,

Nagyvárad, Pável-utcza saját ház.

Telefon 179.

Dupla Márcziusi sör ládánként	12 kor.
Dupla Márcziusi sör üvegenként	24 fill.
Valódi Bajor sör ládánként	13.50 kor.
Valódi Bajor sör üvegenként	27 fill.

Mindennemű fényképészeti kellékek és gépek gyári árában kapható

Weinstock Fülöpnél

Nagyváradon,
Szt. László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve.

Építkezők és gazdák figyelmébe

ajánlom építkezési- és gazdasági cikkekkel felszerelt raktáramat, a hol a **legelőnyösebb árak** mellett csakis **első rangu gyártmányok** szerezhetők be.

Telefon 67.

Telefon 67.

Raktáron tartok

Építkezők részére:

I-ső rendű Beocsini Román- és Portland-Cementet,
 Valódi szagtalan tűzmentes Asphalt fedéllemezeket,
 Elszigetelő lemezeket és elszigetelő anyagokat,
 Kitünő menyezetrádfonatot,
 Erdélyi szobrász- és alabastrom gipszet,
 Carbolineumot- és Tinctoral (fatelítésre),
 Disztéglákat (nyers építkezésekhez),
 Római és Velencei Cement mozaik lapokat,
 Kőanyagcsöveket.

Nagyon olcsó árakban!

Gazdák részére:

Valódi orosz kaukázusi gépolajat (eredeti hordóban),
 Valódi Oliva gépolajakat,
 Henger- és Dynamo gépolajakat,
 I-ső rendű Repcze olajat (égető olaj),
 Kitünő Tovotte gépszirt,
 Kék uszó kocsikenőcsőt

Legelőcsőbb petroleumforrás!

137—1—10

Krugstein Izidor utóda **Rosenberg Izsó,**
Nagyvárad, Kossuth Lajos-utcza.

Huzás visszavonhatatlanul holnapután!

Concordia sorsjegyek
à **1 korona.**

Főnyeremény

30.000 korona értékű

ajánlja:

KISS DÁVID főelárusító
Nagyváradon.